

УДК 339.9:330.341.1
JEL: F15; F43; O52
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-5-26-33>

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ІНТЕГРАЦІЮ У ГЛОБАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ

©2026 ЛИХВАР В. В.

УДК 339.9:330.341.1
JEL: F15; F43; O52

Лихвар В. В. Зовнішньоекономічні трансформації України в умовах війни та їх вплив на інтеграцію у глобальну економіку

Метою статті є комплексний аналіз зовнішньоекономічних трансформацій України в умовах повномасштабної війни та обґрунтування їх впливу на формування ефективної моделі інтеграції у глобальну економіку в контексті сучасних геоелектронічних викликів та змін світових економічних процесів. У дослідженні використано системний підхід до аналізу економічних процесів, методи структурного та порівняльного аналізу, а також економіко-логічні узагальнення. Інформаційну базу становлять дані міжнародних організацій, офіційна статистика України та результати сучасних наукових досліджень, що дозволило забезпечити комплексність, об'єктивність і обґрунтованість отриманих результатів, а також сформувати цілісне уявлення про трансформаційні процеси в зовнішньоекономічній сфері. Встановлено, що зовнішньоекономічна діяльність України зазнала суттєвих трансформацій, які проявляються у зміні структури експорту, зростанні ролі аграрного сектора та скороченні частки промислової продукції. Обґрунтовано, що переорієнтація торговельних потоків на країни Європейського Союзу стала ключовим напрямом адаптації економіки до умов війни та нових зовнішніх обмежень. Доведено, що порушення традиційних логістичних маршрутів зумовило формування альтернативних транспортних коридорів, що забезпечило підтримку експорту, але призвело до зростання витрат і зниження ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Визначено, що сучасні трансформації створюють передумови для інтеграції України у глобальні виробничі ланцюги на основі розвитку високотехнологічних секторів економіки, цифровізації та інноваційної модернізації виробництва. Результати дослідження можуть бути використані при формуванні державної зовнішньоекономічної політики, розробці стратегій післявоєнного відновлення економіки України та визначенні пріоритетів інтеграції у світову економічну систему. Наукова новизна полягає в комплексному підході до аналізу взаємозв'язку між трансформацією зовнішньої торгівлі, логістичних систем та інтеграційних процесів України у глобальну економіку в умовах війни, що розширює наявні підходи до оцінки геоелектронічних змін і дозволяє сформувати практичні рекомендації щодо підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності держави.

Ключові слова: інтеграція у глобальну економіку; геоелектронічні виклики; зміни світових економічних процесів; трансформаційні процеси; зовнішньоекономічна діяльність України; сучасні трансформації; практичні рекомендації.

Табл.: 6. Бібл.: 30.

Лихвар Валерій В'ячеславович – генеральний директор ДП «Цептер Інтернаціональ Україна» (вул. Старонаводницька, 13б, офіс 24, 25, Київ, 01015, Україна)

E-mail: valeriylyhvar@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1475-2433>

UDC 339.9:330.341.1

JEL: F15; F43; O52

Lykhvar V. V. The Foreign Economic Transformations of Ukraine in Wartime and Their Impact on Integration into the Global Economy

The aim of the article is to provide a comprehensive analysis of Ukraine's foreign economic transformations during the full-scale war and to substantiate their impact on forming an efficient model of integration into the global economy in the context of modern geo-economic challenges and changes in global economic processes. The study uses a systematic approach to analyzing economic processes, methods of structural and comparative analysis, as well as economic-logical generalizations. The information base consists of data from international organizations, official Ukrainian statistics, and results of modern scientific research, which allowed for ensuring the comprehensiveness, objectivity, and validity of the obtained results, as well as forming a complete understanding of the transformational processes in the foreign economic sphere. It has been found that Ukraine's foreign economic activity has undergone significant transformations, which are reflected in changes in the structure of exports, the growing role of the agricultural sector, and a decrease in the share of industrial products. It is argued that the reorientation of trade flows towards European Union countries has become a key direction for adapting the economy to the conditions of wartime and new external restrictions. It has been proved that disruptions to traditional logistics routes have led to the creation of alternative transport corridors, which helped maintain exports but caused increased costs and reduced the efficiency of foreign economic activity. It has been determined that these modern transformations create the conditions for Ukraine's integration into global production chains through the development of high-tech sectors, digitalization, and innovative modernization of production. The results of the study can be used in shaping the country's foreign economic policy, developing strategies for Ukraine's postwar economic recovery, and determining priorities for integration into the global economic system. The scientific novelty lies in a comprehensive approach to analyzing the relationship between the transformation of foreign trade, logistics systems, and Ukraine's integration processes into the global economy in wartime conditions. This broadens existing approaches to assessing geoeconomic changes and allows for the development of practical recommendations to improve the efficiency of the State's foreign economic activity.

Keywords: integration into the global economy; geoeconomic challenges; changes in global economic processes; transformation processes; Ukraine's foreign economic activity; modern transformations; practical recommendations.

Tabl.: 6. Bibl.: 30.

Lykhvar Valeriy V. – Chief Executive Officer, SE "Zepter International Ukraine" (office 24, 25, 13b Staronavodnytska Str., Kyiv, 01015, Ukraine)

E-mail: valeriylyhvar@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1475-2433>

В умовах сучасних глобальних трансформацій світової економіки, посиленіх геополітичними конфліктами та процесами регіоналізації, питання розвитку національних економік набуває особливої актуальності. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі та глобальних виробничих ланцюгів свідчать про зростання ролі геоekonomічних чинників у формуванні економічної політики держав [1; 3; 6].

Україна, перебуваючи в умовах повномасштабної війни, стикається з безпрецедентними викликами, що впливають на всі сфери економічної діяльності, зокрема на зовнішньоекономічні зв'язки. Військові дії спричинили суттєві зміни у структурі національної економіки, порушення логістичних ланцюгів та трансформацію зовнішньоторговельних потоків, що підтверджується аналітичними матеріалами міжнародних організацій [2; 5; 7].

Трансформація зовнішньоекономічної діяльності в таких умовах є не лише наслідком кризових процесів, а й важливим чинником формування нової моделі інтеграції держави у глобальну економіку. У цьому контексті особливого значення набуває дослідження змін у структурі зовнішньої торгівлі, логістичних системах і міжнародних економічних відносинах України, що відображено в сучасних дослідженнях глобальних економічних процесів [3; 6; 24].

Постановка проблеми

В умовах повномасштабної війни економіка України зазнає глибоких структурних трансформацій, що охоплюють виробничу, інвестиційну та зовнішньоекономічну сфери. Руїнування інфраструктури, втрата частини виробничого потенціалу та зміна логістичних маршрутів суттєво впливають на функціонування національної економіки та її інтеграцію у глобальні економічні процеси [1; 2].

Особливої актуальності набуває дослідження змін у зовнішньоекономічній діяльності, зокрема трансформації структури зовнішньої торгівлі, переорієнтації торговельних потоків та адаптації до нових геоekonomічних умов [3; 5]. В умовах глобальних економічних змін, зумовлених процесами деглобалізації та регіоналізації, Україна змушена формувати нову модель економічної інтеграції [6].

Разом із тим, існує необхідність комплексного аналізу зазначених трансформацій з метою визначення їх впливу на формування ефективної моделі післявоєнного економічного розвитку України.

Аналіз останніх досліджень

Проблематика структурних змін економіки в умовах кризових явищ досліджувалася у працях провідних економістів. Зокрема, питання трансформації економічних систем розглядаються у

працях Dani Rodrik, Paul Krugman та Michael Porter [21–23].

Вплив глобалізації та міжнародних економічних процесів на розвиток національних економік досліджено в роботах Joseph Stiglitz та Douglass North [24; 25]. Особливу увагу сучасні дослідження приділяють ролі міжнародних організацій у відновленні економік після криз і воєнних конфліктів [1; 3; 21].

Разом із тим, питання структурних змін економіки України в умовах війни потребують подальшого дослідження, що зумовлює актуальність даної роботи.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених проблематиці трансформації економічних систем і впливу глобалізаційних процесів, недостатньо розкритими залишаються питання комплексного аналізу зовнішньоекономічних трансформацій України саме в умовах повномасштабної війни. Зокрема, потребують поглибленого дослідження зміни у структурі зовнішньої торгівлі, трансформація логістичних систем, а також вплив геоekonomічних чинників на інтеграцію України у глобальні виробничі ланцюги. Крім того, недостатньо дослідженими є питання формування ефективної моделі післявоєнного розвитку економіки України з урахуванням нових умов функціонування міжнародних ринків. Це зумовлює необхідність подальшого наукового аналізу зазначених процесів та визначення їх стратегічного значення для економічного розвитку держави.

Мета статті

Метою статті є комплексний аналіз зовнішньоекономічних трансформацій України в умовах війни та обґрунтування їх впливу на формування ефективної моделі післявоєнного економічного розвитку держави.

Методи дослідження

У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Зокрема, застосовано системний підхід для аналізу економічних процесів як цілісної системи; метод структурного аналізу для дослідження змін у галузевій структурі економіки; порівняльний метод для аналізу міжнародного досвіду; економікологічний метод для формування висновків та узагальнень [4; 7]. Інформаційною базою дослідження є аналітичні матеріали міжнародних організацій, офіційна статистика України, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених [11; 12].

Виклад основного матеріалу дослідження

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується глибокими структурними трансформаціями, зумовленими впливом повномасштабної війни. Воєнні дії призвели до значних втрат виробничого потенціалу, руйнування інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів і змін у галузевій структурі економіки [1; 2].

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю аналізу структурних змін економіки України в умовах війни та визначення їх впливу на формування ефективної моделі післявоєнного розвитку. В умовах глобальних економічних трансформацій важливим є дослідження нових тенденцій розвитку національної економіки, зокрема змін у промисловості, інвестиційній сфері та зовнішньоекономічній діяльності [3; 6].

1. Трансформація зовнішньої торгівлі України

В умовах повномасштабної війни зовнішньоекономічна діяльність України зазнала суттєвих змін, що проявляються у трансформації структури експорту та імпорту, зміні географії торговельних потоків і зниженні загальних обсягів зовнішньої торгівлі. Зокрема, відбулося різке скорочення експорту металургійної продукції та збільшення частки аграрного сектора в експортній структурі країни [13; 14].

Переорієнтація зовнішньої торгівлі України на країни Європейського Союзу стала одним із ключових наслідків війни, що обумовлено як політичними, так і економічними чинниками [16; 17]. Зростання обсягів торгівлі з ЄС супроводжується адаптацією українських виробників до стандартів європейського ринку, що сприяє поглибленню економічної інтеграції [19].

Разом із тим, глобальні тенденції розвитку міжнародної торгівлі, зокрема процеси деглобалізації та регіоналізації економічних зв'язків, впливають на формування нової моделі зовнішньоекономічної діяльності України [1; 3]. В умовах геоекономічної нестабільності держави змушені

переглядати свої торговельні стратегії, що також відображається на зовнішній торгівлі України [5; 6] (табл. 1).

2. Логістичні трансформації та зміна торговельних маршрутів

Одним із ключових викликів для зовнішньоекономічної діяльності України стало порушення логістичних ланцюгів унаслідок блокади морських портів та руйнування транспортної інфраструктури, що також відображається у зміні платіжного балансу України [15]. Це призвело до необхідності швидкої перебудови логістичних маршрутів та пошуку альтернативних шляхів експорту продукції [2; 9].

Формування нових транспортних коридорів через країни Європейського Союзу стало важливим фактором забезпечення стабільності експорту, особливо аграрної продукції [12]. Водночас збільшення вартості логістики та зниження ефективності транспортних перевезень негативно вплинули на конкурентоспроможність українських товарів на світових ринках [10].

Важливу роль у стабілізації логістичних процесів відіграли міжнародні ініціативи, спрямовані на підтримку експорту України, зокрема створення спеціальних транспортних коридорів і спрощення процедур торгівлі [4; 18] (табл. 2). У цьому контексті значення має також розвиток цифрових логістичних рішень, що дозволяють підвищити ефективність управління ланцюгами постачання [6].

3. Інтеграція України у глобальні виробничі ланцюги

Сучасні геоекономічні процеси характеризуються зростанням ролі глобальних виробничих ланцюгів, які визначають структуру міжнародної спеціалізації та розподіл доданої вартості у світовій економіці [24; 25]. У цих умовах інтеграція України у глобальні виробничі ланцюги є важливим напрямом забезпечення економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності, що підтверджується сучасними дослідженнями глобальних економічних трансформацій [21; 22].

Таблиця 1**Зміни у структурі експорту України в умовах війни**

Група товарів	До війни (2021), %	Під час війни (2023–2024), %	Тенденція
Металургійна продукція	23–25	10–12	↓ суттєве скорочення
Аграрна продукція	40–45	55–60	↑ зростання
Машинобудування	10–12	6–8	↓ скорочення
Енергоресурси	5–7	3–4	↓ зниження
Інші товари	15–20	15–18	Стабільно

Джерело: сформовано автором на основі [13; 14].

Порівняння логістичних маршрутів експорту України

Показник	До війни (морські порти)	Під час війни (альтернативні маршрути)
Основний напрям	Чорне море	ЄС (залізниця, авто, Дунай)
Вартість логістики	Низька	Висока (+30–70%)
Швидкість доставки	Висока	Нижча
Пропускна здатність	Висока	Обмежена
Стабільність	Висока	Нестабільна

Джерело: узагальнено автором на основі [2; 9; 12].

Війна, з одного боку, ускладнила участь України у глобальних ланцюгах створення вартості через порушення виробничих і логістичних процесів, а з іншого – стимулювала розвиток нових секторів економіки, орієнтованих на інтеграцію в міжнародні ринки [26; 27].

Особливе значення має розвиток високотехнологічних галузей, цифрової економіки та оборонної промисловості, які можуть стати новими драйверами інтеграції України у глобальну економіку [23; 28]. При цьому важливою умовою є залучення іноземних інвестицій та впровадження інноваційних технологій [8; 20] (табл. 3).

Санкції проти російської федерації сприяють переформатуванню торговельних потоків та створюють нові можливості для інтеграції України у світову економіку, зокрема через заміщення російських товарів на міжнародних ринках [3; 5] (табл. 4).

5. Інституційні та структурні передумови післявоєнної інтеграції України у глобальну економіку

В умовах повномасштабної війни формування ефективної моделі післявоєнного розвитку України безпосередньо пов'язане із трансформацією інституційного середовища та структурною модернізацією економіки. Однією з ключових передумов

Таблиця 3

Фактори інтеграції України у глобальні виробничі ланцюги

Фактор	До війни	Під час війни	Тенденція
Участь у глобальних ланцюгах	Помірна	Обмежена	↓
Інвестиційна привабливість	Середня	Знижена	↓
Розвиток високих технологій	Повільний	Активізація	↑
Цифровізація економіки	Середня	Прискорена	↑
Диверсифікація виробництва	Обмежена	Посилена	↑

Джерело: узагальнено автором на основі [21; 24; 26].

4. Роль міжнародної фінансової підтримки та санкційної політики

В умовах війни значну роль у забезпеченні макроекономічної стабільності України відіграють міжнародні фінансові організації, які надають фінансову допомогу, технічну підтримку та сприяють реалізації реформ [7; 8].

Фінансова підтримка з боку міжнародних партнерів дозволяє компенсувати втрати державного бюджету, підтримувати валютну стабільність і фінансувати процеси відбудови економіки [29; 30]. Водночас важливим чинником геоекономічних трансформацій є санкційна політика, яка впливає на глобальні економічні процеси та змінює структуру міжнародної торгівлі [28].

інтеграції у глобальну економіку є забезпечення макроекономічної стабільності, що передбачає проведення послідовної фіскальної та монетарної політики, спрямованої на зниження інфляційного тиску, стабілізацію валютного ринку та відновлення інвестиційної активності [7; 8].

Важливим напрямом є також реформування інституційної системи, зокрема підвищення ефективності державного управління, боротьба з корупцією та вдосконалення регуляторного середовища. Досвід країн Центральної та Східної Європи свідчить, що саме інституційні реформи є визначальним фактором успішної інтеграції в європейський і глобальний економічний простір [21; 22].

Таблиця 4

Вплив міжнародної фінансової підтримки та санкцій на економіку України

Показник	Фінансова підтримка	Санкційна політика
Вплив на бюджет	Позитивний	Опосередкований
Валютна стабільність	Підтримується	Частково стабілізується
Зовнішня торгівля	Стимулюється	Переформатовується
Інвестиційний клімат	Покращується	Змінюється
Довгостроковий ефект	Відновлення економіки	Зміна глобальних потоків

Джерело: сформовано автором на основі [7; 8; 28; 29].

Значну роль у післявоєнному відновленні економіки відіграватиме залучення іноземних інвестицій. Формування сприятливого інвестиційного клімату потребує забезпечення правової визначеності, гарантій захисту прав власності та розвитку фінансової інфраструктури. У цьому контексті важливим є також розвиток механізмів державно-приватного партнерства, які дозволяють ефективно реалізовувати масштабні інфраструктурні проекти [26; 29].

Окрему увагу слід приділити структурній модернізації економіки, яка передбачає розвиток високотехнологічних галузей, цифрової економіки та інноваційних секторів. Участь України у глобальних виробничих ланцюгах значною мірою залежатиме від здатності інтегруватися в нові технологічні платформи та підвищити рівень доданої вартості продукції [24; 25].

Водночас важливим фактором є розвиток людського капіталу, який виступає ключовим ресурсом економічного зростання. Підвищення якості освіти, розвиток професійних навичок і стимулювання науково-дослідної діяльності сприятимуть формуванню конкурентоспроможної економіки та її інтеграції у глобальні ринки [23; 27].

Крім того, післявоєнний період відкриває можливості для реалізації стратегії «зеленої» трансформації економіки, що передбачає впровадження енергоефективних технологій, розвиток відновлюваних джерел енергії та зменшення еко-

логічного навантаження. Це відповідає сучасним глобальним трендам і сприятиме інтеграції України в європейський економічний простір [16; 18].

Таким чином, ефективна інтеграція України у глобальну економіку в післявоєнний період потребує комплексного підходу, що поєднує інституційні реформи, структурну модернізацію економіки, розвиток людського капіталу та активне залучення міжнародної підтримки (табл. 5).

6. Геоекономічні виклики та стратегічні пріоритети інтеграції України

Сучасні геоекономічні умови характеризуються зростанням невизначеності, посиленням протекціоністських тенденцій і трансформацією глобальних економічних центрів. У цих умовах Україна стикається з необхідністю формування нової стратегії зовнішньоекономічної інтеграції, яка враховує як внутрішні економічні обмеження, так і глобальні тенденції розвитку світової економіки [1; 5].

Одним із ключових викликів є адаптація до процесів регіоналізації міжнародної торгівлі, що передбачає посилення ролі регіональних економічних об'єднань. У цьому контексті європейський напрям інтеграції залишається стратегічно важливим для України, оскільки відкриває доступ до великого внутрішнього ринку Європейського Союзу та сприяє гармонізації економічної політики відповідно до європейських стандартів [16; 17].

Водночас Україна має враховувати зміни у глобальних виробничих ланцюгах, які все більше

Таблиця 5

Ключові напрями післявоєнної економічної інтеграції України

Напрямок	Зміст	Очікуваний ефект
Інституційні реформи	Антикорупція, дерегуляція	Підвищення ефективності
Інвестиційна політика	Залучення іноземного капіталу	Економічне зростання
Розвиток інфраструктури	Логістика, транспорт	Підвищення конкурентоспроможності
Інноваційний розвиток	Цифровізація, технології	Інтеграція у GVC
Розвиток людського капіталу	Освіта, наука	Довгострокове зростання

Джерело: узагальнено автором на основі [21; 23; 27].

орієнтуються на принципи стійкості, безпеки та диверсифікації. Це створює як виклики, так і можливості для національної економіки, зокрема щодо залучення нових виробничих потужностей та інтеграції в регіональні виробничі кластери [24; 26].

Значну роль у формуванні нової моделі інтеграції відіграє також розвиток експортного потенціалу України. Диверсифікація експорту, зменшення залежності від сировинних товарів та збільшення частки продукції з високою доданою вартістю є ключовими завданнями економічної політики держави [13; 14].

Окрему увагу слід приділити розвитку інфраструктури, яка є базовим елементом забезпечення ефективної зовнішньоекономічної діяльності. Модернізація транспортних коридорів, розвиток портової інфраструктури та інтеграція в європейські логістичні мережі сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності української економіки [9; 12].

У стратегічному вимірі важливим є також забезпечення енергетичної безпеки, яка виступає ключовим фактором економічної стабільності та розвитку. Диверсифікація джерел енергопостачання, інтеграція в європейський енергетичний ринок і розвиток відновлюваної енергетики створюють передумови для підвищення стійкості економіки України [7; 8].

Таким чином, формування ефективної стратегії інтеграції України у глобальну економіку потребує врахування гео економічних викликів, розвитку експортного потенціалу, модернізації інфраструктури та забезпечення енергетичної безпеки, що в сукупності визначає довгострокові перспективи економічного розвитку держави.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному підході до аналізу зовнішньоекономічних трансформацій України в умовах повномасштабної війни, який, на відміну від існуючих досліджень, поєднує оцінку структурних змін зовнішньої торгівлі, трансформації логістичних систем та інтеграційних процесів у глобальні виробничі ланцюги.

У роботі обґрунтовано взаємозв'язок між переорієнтацією торговельних потоків на європейський ринок, зміною логістичної інфраструктури та формуванням нової моделі економічної інтеграції України. Запропоновано концептуальний підхід до визначення стратегічних пріоритетів післявоєнного розвитку, що враховує сучасні гео економічні виклики, процеси регіоналізації та трансформацію глобальних ланцюгів створення вартості (табл. 6).

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що зовнішньоекономічні трансформації України в умовах війни мають системний характер і охоплюють структурні, логістичні та інституційні зміни.

По-перше, відбулася суттєва трансформація структури зовнішньої торгівлі, що проявляється у зростанні ролі аграрного сектора та скороченні частки промислової продукції. Це свідчить про зміну моделі участі України в міжнародному поділі праці.

По-друге, порушення традиційних логістичних маршрутів зумовило формування нових транспортних коридорів через країни Європейського Союзу, що, з одного боку, забезпечило підтримку експорту, а з іншого – призвело до зростання витрат і зниження ефективності зовнішньоекономічної діяльності.

По-третє, встановлено, що сучасні трансформації створюють передумови для формування нової моделі інтеграції України у глобальну економіку, яка базується на диверсифікації експорту, розвитку високотехнологічних галузей і поглибленні економічної співпраці з Європейським Союзом.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості їх використання при формуванні державної зовнішньоекономічної політики та стратегії післявоєнного відновлення України.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою кількісних моделей оцінки ефективності інтеграції України у глобальні виробничі ланцюги та аналізом довгострокових наслідків структурних трансформацій економіки.

Таблиця 6

Стратегічні пріоритети інтеграції України у глобальну економіку

Пріоритет	Основні заходи	Очікуваний результат
Європейська інтеграція	Гармонізація стандартів	Доступ до ринку ЄС
Диверсифікація експорту	Розширення товарної структури	Зменшення ризиків
Розвиток інфраструктури	Модернізація транспортних коридорів	Зниження витрат
Енергетична безпека	Диверсифікація джерел	Стійкість економіки
Інтеграція у GVC	Залучення виробництв	Зростання доданої вартості

Джерело: сформовано автором на основі [9; 12; 16].

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Global Trade Update 2024. *UNCTAD*. URL: <https://unctad.org/publication/global-trade-update-december-2024>
2. Review of Maritime Transport 2023. *UNCTAD*. URL: <https://unctad.org/publication/review-maritime-transport-2023>
3. Global Trade Outlook and Statistics. April 2024. *WTO*. URL: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/trade_outlook24_e.htm
4. Trade Facilitation Agreement Database. *WTO*. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/tradfa_e/tradfa_e.htm
5. The Impact of the War in Ukraine on Global Trade. *OECD*. URL: <https://www.oecd.org/trade/topics/war-in-ukraine/>
6. Global Supply Chains: Efficiency and Risks. *OECD*. URL: <https://www.oecd.org/trade/topics/global-supply-chains/>
7. Regional Economic Outlook: Europe 2023. *IMF*. URL: <https://www.imf.org/-/media/files/publications/reo/eur/2023/november/english/text.pdf>
8. External Sector Report 2023. *IMF*. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/ESR>
9. The Logistics Performance Index 2023. *The World Bank*. URL: https://www.wto.org/library/events/event_resources/serv_1107202314/218_758.pdf
10. Trade Facilitation and Economic Development. *World Bank Group*. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/trade>
11. Національна експортна стратегія України до 2030 року. *Міністерство економіки, довкілля та сільськогосподарства України*. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/2eb5c34f-2957-4220-b1ab-01d27eff1a2f?lang=uk-UA&title=NatsionalnaEksportnaStrategiia>
12. Логістичні коридори. *Міністерство інфраструктури України*. URL: <https://mtu.gov.ua/content/logistichni-marshruti.html>
13. Статистика зовнішньої торгівлі. *Державна митна служба України*. URL: <https://customs.gov.ua/statistika>
14. Зовнішньоекономічна діяльність. *Державна служба статистики України*. URL: <https://stat.gov.ua/uk/topics/zovnishnoekonomichna-diyalnist>
15. Платіжний баланс. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/en/statistic/sector-external>
16. EU–Ukraine Association Agreement. *European Commission*. URL: <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/>
17. EU Trade Statistics. *European Commission*. URL: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/statistics>
18. European Central Bank. *Economic Bulletin*. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/html/index.en.html>
19. EU Trade Statistics Database. *Eurostat*. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-goods>
20. Trade and War Research. *CEPR*. URL: <https://cepr.org/research/trade>
21. Baldwin R. *The Great Convergence: Information Technology and the New Globalization*. Cambridge: Harvard University Press, 2016. 344 p.
22. COVID-19 and Trade Policy: Why Turning Inward Won't Work / Ed. by R. E. Baldwin, S. J. Evenett. London: CEPR Press, 2020. 200 p.
23. Evenett S. Global Trade Alert Report. URL: <https://www.globaltradealert.org/reports>
24. Antràs P. *Global Production: Firms, Contracts, and Trade Structure*. Princeton University Press, 2015. 336 p.
25. Helpman E. *Globalization and Inequality*. Cambridge: Harvard University Press, 2018. 232 p.
26. Global Value Chain Development Report. *World Bank Group*. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/global-value-chains>
27. Industrial Development Report 2022. *UNIDO*. URL: <https://www.unido.org/sites/default/files/unido-publications/2023-03/IDR-2022-en.pdf>
28. Sanctions and Trade. *Peterson Institute for International Economics*. URL: <https://www.piie.com/research/trade-investment/sanctions>
29. Boyarchuk D., Dabrowski M. The Ukrainian war economy. *Bruegel*. URL: <https://www.bruegel.org/working-paper/ukrainian-war-economy>
30. Ukraine Support Tracker. *Kiel Institute for the World Economy*. URL: <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/>

REFERENCES

- Antràs P. (2015). *Global Production: Firms, Contracts, and Trade Structure*. Princeton University Press.
- Baldwin R. (2016). *The Great Convergence: Information Technology and the New Globalization*. Harvard University Press, Cambridge.
- Boyarchuk D. & Dabrowski M. The Ukrainian war economy. *Bruegel*. <https://www.bruegel.org/working-paper/ukrainian-war-economy>
- CEPR. *Trade and War Research*. <https://cepr.org/research/trade>
- CEPR Press, London (2020). *COVID-19 and Trade Policy: Why Turning Inward Won't Work*. CEPR Press, London.
- Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. *Statystyka zovnishnoi torhivli* [Foreign trade statistics]. <https://customs.gov.ua/statistika>
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. *Zovnishnoekonomichna diialnist* [Foreign economic activity]. <https://stat.gov.ua/uk/topics/zovnishnoekonomichna-diyalnist>
- European Central Bank. *Economic Bulletin*. <https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/html/index.en.html>
- European Commission. *EU Trade Statistics*. <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/statistics>
- European Commission. *EU–Ukraine Association Agreement*. <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/>

Eurostat. *EU Trade Statistics Database*. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-goods>

Evenett S. *Global Trade Alert Report*. <https://www.globaltradealert.org/reports>

Helpman E. (2018). *Globalization and Inequality*. Harvard University Press, Cambridge.

IMF. (2023). *Regional Economic Outlook: Europe 2023*. <https://www.imf.org/-/media/files/publications/reo/eur/2023/november/english/text.pdf>

IMF. (2023). *External Sector Report 2023*. <https://www.imf.org/en/Publications/ESR>

Kiel Institute for the World Economy. *Ukraine Support Tracker*. <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/>

Ministerstvo ekonomiky, dovyklyk ta silskoho hospodarstva Ukrainy. (2030). *Natsionalna eksportna stratehiia Ukrainy do 2030 roku* [National export strategy of Ukraine until 2030]. <https://me.gov.ua/News/Detail/2eb5c34f-2957-4220-b1ab-01d27eff1a2f?lang=uk-UA&title=NatsionalnaEksportnaStrategiia>

Ministerstvo infrastruktury Ukrainy. *Lohistychni korydory* [Logistics corridors]. <https://mtu.gov.ua/content/logistichni-marshruti.html>

Natsionalnyi bank Ukrainy. *Platizhnyi balans* [Balance of payments]. <https://bank.gov.ua/en/statistic/sector-external>

OECD. *Global Supply Chains: Efficiency and Risks*. <https://www.oecd.org/trade/topics/global-supply-chains/>

OECD. *The Impact of the War in Ukraine on Global Trade*. <https://www.oecd.org/trade/topics/war-in-ukraine/>

Peterson Institute for International Economics. *Sanctions and Trade*. <https://www.piie.com/research/trade-investment/sanctions>

UNCTAD. (2023). *Review of Maritime Transport 2023*. <https://unctad.org/publication/review-maritime-transport-2023>

UNCTAD. (2024). *Global Trade Update 2024*. <https://unctad.org/publication/global-trade-update-december-2024>

UNIDO. (2022). *Industrial Development Report 2022*. <https://www.unido.org/sites/default/files/unido-publications/2023-03/IDR-2022-en.pdf>

The World Bank. (2023). *The Logistics Performance Index 2023*. https://www.wto.org/library/events/event_resources/serv_1107202314/218_758.pdf

World Bank Group. *Trade Facilitation and Economic Development*. <https://www.worldbank.org/en/topic/trade>

World Bank Group. *Global Value Chain Development Report*. <https://www.worldbank.org/en/topic/global-value-chains>

WTO. *Trade Facilitation Agreement Database*. https://www.wto.org/english/tratop_e/tradfa_e/tradfa_e.htm

WTO. *Global Trade Outlook and Statistics*. https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/trade_outlook24_e.htm

Стаття надійшла до редакції / Received: 07.05.2026
Статтю прийнято до публікації / Accepted: 20.05.2026
Оприлюднено / Published: 18.06.2026

УДК 338
JEL: E69; O19; O33
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-5-33-42>

НОВІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИВАННЯ В ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ У СВІТЛІ ЗМІНИ ЕРИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ НА РИНКОВИЙ ЕТАТИЗМ ДЕРЖАВ

©2026 КОЛОСОВ А. М., КУЧЕРЕНКО С. К., ШАПОВАЛОВ М. В.

УДК 338
JEL: E69; O19; O33

Колосов А. М., Кучеренко С. К., Шаповалов М. В. Нові аспекти інвестування в післявоєнне відновлення України у світлі зміни ери глобалізації світового ринку на ринковий етатизм держав

В очікуванні неминучого закінчення російсько-української війни все активніше обговорюються питання щодо можливих форм іноземного інвестування в післявоєнне відновлення України. Але у зв'язку із тарифною політикою США, яка проводиться за ініціативою президента США Д. Трампа, суттєво змінюється загальна картина іноземного інвестування на світовому ринку, коли інвестовані в інші країни капітали вимушені повертатися додому через нові, підвищені митні тарифи. Це може свідчити про закінчення ери глобальної економіки, головними гравцями якої на світовому ринку були корпорації, і про початок нового тренду, коли головними суб'єктами на ринку стають уряди держав, і який може бути названий ринковим етатизмом. Показано, що стосовно іноземного інвестування в Україну можна розглядати три можливі сценарії. За звичайною практикою іноземне інвестування здійснювалося за згодою двох сторін: зарубіжного інвестора – у вигляді компанії або корпорації – та українського реципієнта, що відбувалося весь період незалежності України. З початком повномасштабного вторгнення РФ до України організація іноземного інвестування в післявоєнне відновлення України розглядалася за новими умовами, у вигляді так званого «плану Маршалла для України». Але на фоні нової економічної політики США на світовому ринку, яка припиняє еру його глобалізації, складаються нові умови формування міжнародного фонду інвестування в післявоєнне відновлення України під егідою США із певними умовами приєднання до нього інших учасників. Це вимагає від України: 1) готувати ефективний проєкт післявоєнного відновлення України, найбільш здатний використати всі переваги запроваджених умов